

POLSKA W ŚWIETLE MIĘDZYNARODOWYCH INDEKSÓW SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH

Polska jest państwem położonym w Europie Centralnej, pomiędzy 52 stopniem szerokości geograficznej północnej oraz 20 stopniem długości geograficznej wschodniej (CIA 2020). Powierzchnia ogólna kraju wynosi 31 271 hektarów. Gęstość zaludnienia wynosi 123 osoby na kilometr kwadratowy. Podzielona jest na 16 województw, 314 powiatów oraz 66 miast na prawach powiatu (GUS 2020). Liczba ludności Polski wynosi 38,4 miliona osób, z czego 37,9 miliona stanowią stali rezydenci, a 2,5 miliona osób to emigranci czasowi.

PKB na mieszkańca według europejskiego standardu siły nabywczej PPS (*Purchasing power standard*) wyniósł w 2018 roku 21.770 euro, podczas gdy DNB (dochód narodowy brutto) według PPS wyniósł 20.406 euro. PKB Polski osiąga w 2019 r. około 73% średniej dla Unii Europejskiej, a miarę materialnej zasobności gospodarstw domowych AIC (*Actual Individual Consumption*) szacuje się na około 79% średniej UE. W 2018 roku PKB na mieszkańca według parytetu siły nabywczej PPP (*Purchasing power parity*) wyniósł 32.357 \$, co odpowiada 180% średniej światowej. PKB na mieszkańca w 2018 roku osiągnął 55.066 PLN, a DNB odpowiednio 52.756 PLN.

Celem niniejszej publikacji jest scharakteryzowanie wizerunku Polski w perspektywie globalnej, dzięki zastosowaniu wieloczynnikowych narzędzi, jakimi są złożone indeksy (composite index) międzynarodowe. W pierwszej części opracowania uwzględniona zostanie definicja narzędzi, jakim są wspomniane indeksy, ich cechy charakterystyczne oraz skomplikowany proces ważenia i standaryzacji. Przesłanką do podjęcia poniższej analizy było przekonanie, że sam charakter indeksów, a w szczególności ich prezentacja jednoczynnikowa, umożliwi tworzenie precyzyjnych, reprezentatywnych i użytecznych rankingów według krajów, regionów lub dowolnie wybranych jednostek. W dalszej części opracowania zamieszczona zostanie charakterystyka Polski, jej gospodarki i społeczeństwa na arenie międzynarodowej, na podstawie wybranej grupy indeksów. Autor koncentrował się przede wszystkim na uwarunkowaniach społeczno-ekonomicznych, w jakich Polska funkcjonuje obecnie w skali globalnej. Następnie, dzięki indukcji i analizie krytycznej zebranego materiału, dokonano uogólnionej prezentacji wyłaniającego się z nich wizerunku. Jednocześnie autor jest świadomy, iż z powodu konieczności zawężenia liczby analizowanych indeksów

do około 15, nie wszystkie zagadnienia zostały poruszone, a wyłaniający się obraz ma z konieczności charakter wybiórczy.

W poniższej części opracowania przedstawione zostały cechy złożonych indeksów międzynarodowych oraz zasady ich budowy. Indeksy złożone mają charakter wieloczynnikowy. Liczba ich czynników (składników)¹ waha się od czterech w przypadku HDI (Human Development Index), aż do 110 dla Indeksu Konkurencyjności (Global Competitiveness Index). Proces doboru poszczególnych czynników poprzedza z reguły wszechstronna analiza ekspercka. Wytrawni analitycy z ośrodków naukowych, firm konsultingowych i uniwersytetów określają składniki złożonych indeksów, które najczęściej są średnią ważoną arytmetyczną, rzadziej geometryczną lub harmoniczną. W każdym indeksie wagi są również ustalane przez specjalistów. Rzadko kiedy przyjmowano jednakowe wagi. Wycena wartości czynników często dokonywana jest przy współpracy z ośrodkami badawczymi, a także wyspecjalizowanymi w danej dziedzinie ekspertami z różnych państw świata, także tych, dla których dokonuje się tych analiz. Istotną zaletą indeksów jest ich jednoliczbowa prezentacja, umożliwiająca tworzenie precyzyjnych rankingów, klasyfikujących poszczególne kraje i regiony.

Proces tworzenia złożonych indeksów międzynarodowych jest wielopłaszczyznowy, wymaga wielkiej precyzji, wiedzy eksperckiej oraz zdolności analitycznych. Jego przebieg jest wieloetapowy. Idealna sekwencja składa się z dziesięciu następujących po sobie i ściśle określonych kroków, począwszy od stworzenia teoretycznego wzorca, aż do powtórnej analizy rzeczywistych danych (Nardo et al. 2005). Punktem wyjścia do konstruowania złożonego indeksu jest zdefiniowanie wzorca, konstrukt teoretycznego. Wzorzec powinien zawierać rzetelną definicję przedmiotu analizy, określać jego komponenty oraz dobór indywidualnych, spersonalizowanych czynników i wag. Każdy z dziesięciu etapów opracowywania złożonych indeksów jest niezwykle istotny, gdyż wpływa na jego końcową wartość i adekwatność. Z tego powodu, na każdym etapie analizy eksperci muszą nie tylko dokonać wyboru optymalnej metodologii, ale również przewidzieć, czy wszystkie procedury są ze sobą kompatybilne i nie wpłyną na rzetelność wyniku końcowego. Koherencja poszczególnych etapów całego procesu jest w przypadku konstruowania złożonych indeksów bardzo istotna.

Jak już zostało powiedziane, pierwszym etapem tworzenia złożonego indeksu jest zdefiniowanie teoretycznego konstrukt, ażeby zapewnić podstawę do selekcji i łączenia pojedynczych czynników według zasady przydatności do określonego celu. Drugi etap zakłada wybór danych z zachowaniem ich rzetelności analitycznej, mierzalności, zasięgu, istotności oraz wzajemnego oddziaływania. Na tym etapie następuje analiza wielowymiarowa lub eksploracyjna, polegająca na badaniu ogólnej struktury składników, ocenie przydatności całego zestawu danych oraz wyborze metodologii (ważenie, agregacja, standaryzacja danych, obliczenie

¹ W niniejszym opracowaniu określenia „składnik” oraz „czynnik” są równoważne i stosowane przez autora wymiennie.

wzajemnych korelacji). Imputacja z kolei ma na celu usunięcie brakujących danych poprzez zastąpienie ich danymi „sztucznymi”. Po niej następuje standaryzacja, czyli wstępna obróbka zgromadzonych danych, umożliwiająca ich porównanie, sprowadzenie ich do wspólnego miana i dalszą analizę. W tym momencie składniki podlegają ważeniu i agregacji, zgodnie z początkowymi założeniami teoretycznymi, a następnie bada się ich odporność statystyczną. Należy również podjąć próbę korelacji złożonego indeksu z już istniejącymi, celem identyfikacji ich powiązań poprzez regresję. Należy także zaznaczyć, iż interpretacja indeksów może zależeć od sposobu ich przedstawienia bądź wizualizacji.

Prawdopodobnie najbardziej znanym na świecie złożonym indeksem międzynarodowym jest publikowany od 1990 roku **Human Development Index (HDI)**. Jest on wynikiem prac nad raportem tworzonym przez United Nations Development Program (UNDP), wyspecjalizowaną organizację w ramach ONZ. Został wprowadzony dla porównań międzynarodowych i służy jako kryterium do hierarchizacji krajów według ogólnego poziomu ich rozwoju społecznego w danym momencie. Obecnie jest obliczany dla 170 krajów. Indeks ma charakter agregatowy i jest średnią geometryczną trzech subindeksów.

Trzy czynniki tworzące podstawę Human Development Index to: oczekiwana długość życia, jako synteza oceny stanu zdrowia, stylu i warunków życia społeczeństwa (według danych Wydziału Ludności ONZ), edukacja, uwzględniająca liczbę lat spędzonych w szkole (według danych UNESCO) oraz PKB (według danych Banku Światowego), obliczane na podstawie siły nabywczej w tzw. międzynarodowych dolarach US, a nie bieżących kursów walut.

Przyjęto, że kraje osiągające wartość Indeksu na poziomie 0,800 – 1,00 kwalifikuje się do grupy „very-high”. Obecnie zalicza się do niej 59 krajów, w tym Polskę. Kraje o wartościach indeksu 0,70 – 0,799 zalicza się do grupy „high” – 53 kraje, w przedziale 0,50 – 0,699 do grupy „medium” – 38 krajów i pozostałe – 49 krajów do grupy „low”.

W skali świata Indeks uległ w okresie 1990–2018 dość znaczącej poprawie, bo o 22,2% (z 0,598 do 0,731). W Polsce wartość indeksu zwiększyła się w tym samym czasie z 0,712 do 0,872 (Human Development Index 2020), czyli o 22,4% i był to wzrost systematyczny, w tempie ogólnoswiatowym. W grupie „very high” średnia długość życia to 79,5 roku. Liczba lat spędzonych w szkole to 12, a uśredniony PKB na mieszkańca – 40.112 USD.

W rankingu z roku 2019 (z wynikami za rok 2018) Polska zajęła 32 miejsce, z wartością indeksu 0,872. Jest to postęp o 1 miejsce w rankingu w stosunku do poprzedniego roku.

Czołówkę rankingu tworzą Szwajcaria, Irlandia, Niemcy i Hong Kong. Wartość Indeksu dla Norwegii wynosi 0,954 a dla Polski – 0,872. Spośród nowych krajów UE przed Polską plasują się: Słowenia (24 lokata, wartość Indeksu 0,902), Czechy (26) i Estonia (30).

W 2010 r. do podstawy Indeksu dodano bardzo ważny dla oceny poziomu rozwoju społecznego element nierówności, stąd jego nazwa otrzymała pierwszą

Tabela 1. Human Development Index 2019

Lp.	Kraje	HDI	Wartość	HDI
			Indeksu	Rank
			(2019)	(2018)
			(1)	(2)
	Czołówka			
1	Norwegia	1	0,954	1
2	Szwajcaria	2	0,946	2
3	Irlandia	3	0,942	4
3	Niemcy	4	0,939	5
3	Hong Kong	4	0,939	7
	Otoczenie Polski			
1	Cypr	31	0,873	32
2	Grecja	32	0,872	31
3	Polska	32	0,872	33
4	Litwa	34	0,869	35
5	ZEA	35	0,866	34

literę „I” – Inequality w całości i we wszystkich trzech subindeksach. Obliczono więc „stratę” poniesioną z tytułu nierówności w stosunku do podstawowego Indeksu Human Development. **Inequality Human Development Index (IHDI)** wyniósł dla Polski 0,801, podczas gdy podstawowy HDI wynosi 0,872. Polski indeks traci na nierówności 8,1%, natomiast w skali globalnej jest to strata aż 20%.

W roku 2012 przeprowadzono w Polsce badania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, posilując się metodologią Human Development Index. Organizatorami badania było ówczesne Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Szkoła Główna Handlowa. W celu osiągnięcia rezultatów badawczych opracowano zmodyfikowaną względem HDI metodologię oraz przyjęto nieco inne niż w podstawowym systemie subindeksy. Poziom lokalny w tym przypadku oznacza województwa i powiaty.

Subindeksy w **Local Human Development Index (LHDI)** to wskaźnik zdrowia (przeciętne trwanie życia i zagregowany współczynnik zgonów), wskaźnik edukacji (wskaźnik edukacji przedszkolnej i wskaźnik wyników egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej) oraz wskaźnik zamożności.

Według wyników badań z 2010 roku liderem rankingu było województwo mazowieckie (60,21), zaś ostatnie miejsce przypadło w udziale województwu

świętokrzyskiemu (36,78). Niemniej, uwzględniając podział na subindeksy, pod względem wskaźnika zdrowia pierwsze miejsce zdobyło województwo podkarpackie (72,28), a ostatnie łódzkie (31,48); pod względem wskaźnika edukacji pierwsze miejsce zdobyło województwo mazowieckie (61,68), a ostatnie świętokrzyskie (39,18), a pod względem wskaźnika zamożności pierwsze miejsce ponownie województwo mazowieckie (60,84), ostatnie zaś województwo podlaskie (25,67). Warto zwrócić uwagę nie tylko na lokaty, ale także na istotne rozpiętości między wartościami indeksów między województwami.

Jeśli chodzi o wartości Indeksu w układzie powiatowym, to pierwsze miejsce zdobyła Warszawa (87,63), na kolejnych miejscach ulokowały się powiaty piaseczyński i pruszkowski. Na ostatnim miejscu lokuje się powiat suwalski (17,24). Rozpiętości są, jak widać, ogromne. Ostatnia dziesiątka powiatów posiada indeksy rzędu 17–23.

Główne konkluzje, jakie formułuje Raport UNDP, to przede wszystkim wskazanie, że najwyższy poziom Local Human Development Index występuje w metropoliach i dużych miastach i na obszarach wokół nich. Najniższy poziom występuje w powiatach o charakterze wiejskim. Poziom rozwoju społecznego zależy nie tylko od dochodu i zamożności, ale także od kapitału ludzkiego, a zwłaszcza od poziomu edukacji. Ogólny dobrostan i stan zdrowia jest również zróżnicowany terytorialnie.

Światowy Indeks Pokoju (The Global Peace Index) jest publikowany od 14 lat i obecnie obejmuje swymi badaniami 163 kraje, co stanowi 99,7% ludności świata. Prace nad nim organizuje Instytut Ekonomii i Pokoju (The Institute for Economics & Peace), który jest organizacją pozarządową non profit z siedzibą w Sydney oraz oddziałami w Nowym Jorku, Meksyku, Brukseli i Hadze. W konstrukcji Indeksu Instytut posługuje się aż 23 ilościowymi i jakościowymi wskaźnikami pomiaru i korzysta z wysoce wiarygodnych źródeł danych. Bada zagadnienia pokoju (pokojuowości) w trzech przekrojach: bezpieczeństwo osobiste i społeczne, trwające wewnętrzne i zewnętrzne konflikty oraz kwestia militaryzacji. W Indeksie 2020 uwzględnia się także wpływ pandemii COVID-19.

Wartości indeksu dla poszczególnych krajów wahają się od 1,0 (najlepszy wynik) do 5,0 (najgorszy wynik). W skali światowej średni Indeks pogorszył się w ciągu ostatniego roku o 0,34% i było to dziewiąte pogorszenie indeksu w ciągu ostatnich 12 lat. Pogorszenie Indeksu wystąpiło w 80 krajach.

Wpływ wojen, protestów i buntów społecznych na sytuację ekonomiczną oraz wartość PKB w skali świata 2019 r. oblicza się na 14,5 biliona USD według parytetu siły nabywczej, co stanowi 10,6% światowego produktu brutto, a w przeliczeniu na 1 osobę jest to 1.909 USD. Oblicza się także, że naturalne straty ekonomiczne w środowisku w skali świata wzrosły w ostatniej dekadzie z 50 mld USD w 1980 r. do 200 mld USD rocznie.

Polska, w Indeksie Pokoju 2020, zajęła 29 miejsce na świecie, z wartością indeksu 1,657. W 2007 r. zdobyła 27 miejsce. Czołówka rankingu to: Islandia, Nowa Zelandia, Portugalia, Austria i Dania. Wśród krajów członkowskich Unii

Europejskiej kraj zajmuje 17 miejsce. Spośród nowych krajów UE Polskę wyprzedzają Czechy (8 miejsce), Słowenia (11 miejsce), Rumunia, Węgry, Słowacja, Chorwacja i Bułgaria (28 miejsce). Niemcy uplasowały się w rankingu na 16 miejscu, Stany Zjednoczone dopiero na 121, Chiny na 104, a Rosja na 154 (Global Peace Index 2020).

Europa wg Indeksu kwalifikuje się jako najbardziej pokojowy region świata – średnia wartość Indeksu wynosi 1,650; wśród 20 najbardziej pokojowych krajów aż 13 to kraje europejskie. Niestety wśród nich nie znalazła się Polska. Najmniej pokojowy w skali świata jest region Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki – średnia wartość Indeksu 2,513.

Raport odnotowuje także, że 873 mln osób na świecie wciąż cierpi głód. Ponad 2 mld osób cierpi na brak wody. W 97 krajach wzrosły wskaźniki aktywności terrorystycznej, chociaż trzeba przyznać, że liczba ofiar śmiertelnych wskutek terroryzmu spadła (Global Terrorism Index 2019).

Tabela 2. Global Peace Index GPI 2020

Lp	Kraje	GPI	Wartość Indeksu (2020)	GPI Rank (2019)
Czołówka				
1	Islandia	1	1,078	1
2	Nowa Zelandia	2	1,196	2
3	Portugalia	3	1,247	3
4	Austria	4	1,275	4
5	Dania	5	1,283	5
Otoczenie Polski				
1	Katar	27	1,616	31
2	Bułgaria	28	1,628	26
3	Polska	29	1,657	29
4	Estonia	30	1,680	37
5	Włochy	31	1,690	39

Indeks demokracji (The Democracy Index) opracowywany i publikowany jest od 2006 r. przez The Economist Intelligence Unit. Indeks 2019 jest dwunastą edycją i obejmuje swym badaniem 165 państw. Zawiera oceny w 5 dziedzinach: proces wyborczy i pluralizm (12 pytań), swobody obywatelskie (18 pytań), funkcjonowanie rządu i samorządu (14 pytań), partycypacja polityczna obywateli (9 pytań) oraz kultura polityczna (7 pytań).

W ramach tych dziedzin badaniu poddaje się 60 aspektów. Każda odpowiedź kwalifikowana jest w skali od 0 do 10. Indeks jest średnią tych ocen dla danego kraju. Przyjęto, że ocena powyżej 8,0 oznacza pełną demokrację, od 6 do 8 to niepełna demokracja (flawed democracy), powyżej 4 do 6 to ustroj (regim) hybrydowy, a wartość do 4 oznacza ustroj autorytarny. W tej kwalifikacji 22 kraje (5,7% ludności świata) zaliczono do w pełni demokratycznych, 54 kraje do nie w pełni demokratycznych (42,7% ludności), 37 krajów do ustrojów hybrydowych (16,0% ludności) i 54 kraje do autorytarnych (35,6% ludności świata)².

Polska zajmuje 57 pozycję (o 3 pozycje niższą niż przed rokiem) z wartością indeksu 6,62 i na tej podstawie zaliczono ją do krajów o niepełnej demokracji³.

Średnia dla krajów Europy Zachodniej wynosi 8,35 (w 2006 r. wynosiła 8,60), a dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej, do której zaliczono Polskę – 5,42 (w 2006 r. – 5,76). Tym samym Polska znajduje się poniżej średniej dla Europy Zachodniej, lecz powyżej średniej dla Europy Środkowo-Wschodniej. Warto zauważyć, że średnie w obydwu regionach Europy w 2019 r. są niższe od tych z 2006 r. W przypadku Polski jest to różnica bardzo znacząca (z 7,30 w 2006 r. i 7,41 w 2014 r. do 6,62 w 2019 r.). W roku 2014 r. zajmowaliśmy 30 miejsce w świecie.

W raporcie odnotowano, iż po raz pierwszy od wielu lat Polska znalazła się w rankingu w tyle za Węgrami, co łączy się z obecną polityką Prawa i Sprawiedliwości, określoną jako nacjonalistyczno-konserwatywna. Podkreślono, że prowadzi ona do „nieliberalnej demokracji”, naruszającej niezależność sądownictwa i pod względem własnościowym skupiającej media w polskich rękach. Wśród krajów członkowskich UE Polska zajęła dopiero 9 miejsce, wyprzedzając jedynie Rumunię i Chorwację.

Bardzo niską wartość indeksu Polska odnotowała w dziedzinie kultury politycznej (4,38) oraz działalności rządu (6,07). Są to najniższe wartości w Unii Europejskiej. W dziedzinie partycypacji politycznej Polska zajmuje przedostatnią pozycję (wartość indeksu 6,11), a w zakresie swobód obywatelskich otrzymała ocenę na poziomie 7,35, co daje dziewiątą pozycję wśród omawianych krajów. Analizując demokrację w Polsce na tle nowych krajów członkowskich UE wysoką wartość indeksu osiągnięto w dziedzinie wyborów i pluralizmu – 9,17 pkt.

Globalny Indeks Innowacji (The Global Innovation Index) opublikowany został w 2019 roku po raz 12 przez Cornell University, INSEAD i Światową Organizację Własności Intelektualnej (ONZ) i objął 129 krajów.

Indeks ma charakter agregatowy, na który składa się 7 bloków tematycznych i 80 wskaźników oceniających różne aspekty innowacji. Każdy z bloków składa się z kolei z 3 subindeksów. Sam indeks jest średnią arytmetyczną ważoną wszystkich tych wskaźników. Poszczególne wskaźniki przyjmują wartości w skali 0–100.

² Democracy Index 2019; Pobrane z <https://www.in.gr/wp-content/uploads/2020/01/Democracy-Index-2019.pdf> [odczyt 21.06.2020]

³ Warto odnotować, że USA, lokujące się dopiero na 25. pozycji z indeksem 7,96, zaliczono do krajów o niepełnej demokracji. Ibidem [odczyt 21.06.2020]

Tabela 3. Democracy Index 2019

Lp	Kraje	DI Rank 2019	Wartość	DI
			Indeksu	Rank (2018)
	Czołówka			
1	Norwegia	1	9,87	1
2	Islandia	2	9,58	2
3	Szwecja	3	9,39	3
4	Nowa Zelandia	4	9,26	4
5	Finlandia	5	9,25	8
	Otoczenie Polski			
1	Ghana	55	6,63	57
2	Węgry	55	6,63	57
3	Polska	57	6,62	54
4	Peru	58	6,60	59
5	Chorwacja	59	6,57	60

W aktualnym rankingu Polska gospodarka zajęła 39 miejsce. Dziesięć lat temu osiągnęła 56 miejsce, pięć lat później już 45. Poczawszy od roku 2016 kraj utrzymuje miejsce 39. Postęp do 2016 r. jest więc wyraźny, lecz w ostatnich latach można zaobserwować zdecydowaną stagnację.

Wartość Indeksu dla utrzymującej pozycję lidera Szwajcarii wynosi 67,24 pkt, podczas gdy Polska otrzymała 41,31 pkt. Wśród nowych członków Unii Europejskiej Polskę wyprzedzają: Estonia (24), Czechy (26), Słowenia (31), Węgry (33), Łotwa (34), Słowacja (37) i Litwa (38).

Warto odnotować, że Chiny w edycji Indeksu 2019 r. znalazły się na 14 miejscu (wartość indeksu 54,82 punktu), Japonia – 15, Rosja – 46, Indie – 52. Na ostatnim, 129 miejscu, znajduje się Jemen (Global Innovation Index 2019).

Indeks postrzegania korupcji 2019 (The Corruption Perceptions Index CPI) opracowuje i publikuje od 1995 r. Transparency International. Obecnie jest on opracowywany dla 180 krajów. Indeks ma charakter złożony, a jego wartości lokują się na skali od 0 do 100, przy czym 100 to najwyższa ocena – kraj bez korupcji, ze stabilnym systemem politycznym, wysoką efektywnością regulacji dotyczących zapobiegania konfliktom interesów oraz sprawnym funkcjonowaniem instytucji publicznych. Postrzeganie poziomu korupcji w sektorze publicznym jest mierzone w oparciu o 13 różnych badań eksperckich i biznesowych.

Tabela 4. Global Innovation Index 2019

Lp.	Kraje	GII Rank 2019	Wartość Indeksu (1)	GII 2018 Rank (2)
Czołówka				
1	Szwajcaria	1	67,24	1
2	Szwecja	2	63,65	3
3	USA	3	61,73	6
4	Niderlandy	4	61,44	2
5	Wielka Brytania	5	61,30	4
Otoczenie Polski				
1	Słowacja	37	42,05	36
2	Litwa	38	41,46	40
3	Polska	39	41,31	39
4	Bułgaria	40	40,35	37
5	Grecja	41	38,90	42

Badania te dotyczyły głównie łapownictwa, nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy publicznych dla celów prywatnych, protekcyjne wykorzystanie kontaktów z urzędami dla prywatnych korzyści, nepotyzm w służbie cywilnej, ale także pozytywnych działań państwa w walce z korupcją. Każde z tych 13 badań kończyło się oceną wyrażoną liczbowo, a sam indeks był ich średnią ważoną.

Obecnie polska gospodarka zajmuje 41 miejsce na świecie. W roku 2009 Polska zajmowała miejsce 49, a pięć lat później już 35. Indeks z 2016 roku uplasował Polskę na 29 miejscu w świecie, postęp był więc wyraźny. Niemniej jednak w rankingu z roku 2017 i 2018 odnotowujemy spadek na 36 miejsce. Rok 2019 przyniósł spadek o kolejnych 5 miejsc w rankingu.

Czołówka rankingu światowego to: Dania, Nowa Zelandia, Finlandia, Singapur i Szwecja. Poziom wartości indeksu tej grupy to 85–87 punktów. Wartość Indeksu dla Danii wynosi 87, podczas gdy dla Polski 58, co daje 29 punktów różnicy. Obecnie 2/3 krajów wykazuje indeks na poziomie 50 (ich średnia to 43). Według raportu Transparency International w 2019 roku jedynie 20 krajów wykazało postęp w zwalczaniu korupcji, a w 16 krajach wystąpił regres w tej dziedzinie. W Zachodniej Europie i Unii Europejskiej średnia wartość Indeksu to 60 (Polska o 2 punkty mniej). W Europie liderem w zakresie zapobiegania zjawisku korupcji w sektorze publicznym od wielu lat jest Dania. Spośród nowych krajów UE Polskę wyprzedza tylko Estonia (18 miejsce)⁴.

⁴ Corruption Perceptions Index, Pobrano z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2018/results>; [odczyt 21.06.2020]

Tabela 5. Corruption Perceptions Index 2019

Lp	Kraje	CPI	Wartość Indeksu 2019 (1)	CPI 2018 Rank (2)
Czołówka				
1	Dania	1	87	1
2	Nowa Zelandia	2	87	2
3	Finlandia	3	86	3
3	Singapur	4	85	4
3	Szwecja	5	85	5
Otoczenie Polski				
1	Wyspy Zielonego Przylądka	41	58	45
2	Cypr	41	58	38
3	Polska	41	58	36
4	Costa Rica	44	56	48
5	Czechy	44	56	38

Rosja zajmuje w rankingu 137 miejsce. Chiny usytuowały się na 80 miejscu. Co ciekawe, Stany Zjednoczone zajęły dopiero 21 miejsce. Ranking zamykają Wenezuela, Jemen, Syria, Sudan Południowy i Somalia – wartości indeksu rzędu 9–16 pkt.

Badaniami konkurencyjności w skali światowej oraz opracowywaniem **Indeksu Konkurencyjności (The Global Competitiveness Index)** od ponad 30 lat zajmuje się Światowe Forum Ekonomiczne (The World Economic Forum WEF).

Od 2005 roku badaniem objęto 148 krajów. Liczba ta corocznie wzrasta. Agregatowy Indeks Konkurencyjności jest średnią ważoną według różnych wag ze 110 rozmaitych czynników, z których każdy odzwierciedla dany aspekt całego kompleksu konkurencyjności. W procesie tworzenia Indeksu udział bierze ponad 13.000 respondentów – ekspertów.

W Indeksie z roku 2019 Polska zajęła 37 miejsce z wartością 68,90. Pierwsze miejsce na świecie zajmuje Singapur (84,8), drugie Stany Zjednoczone, a trzecie Hong Kong. Chiny plasują się na 28 pozycji, Rosja 43. W Europie liderem są Niderlandy z wartością Indeksu 82,4. Spośród nowych członków Unii Europejskiej Polskę wyprzedzają Estonia, Czechy i Słowenia.

Indeks Globalnego Bezpieczeństwa Zdrowotnego (The Global Health Security Index – GHSI) 2019 to – według jego autorów – pierwsza kompleksowa

Tabela 6. Global Competitiveness Index 2019

Lp	Kraje	GCI Rank 2019	Wartość Indeksu (1)	GCI 2017 Rank (2)
Czołówka				
1	Singapur	1	84,80	3
2	USA	2	83,70	2
3	Hong Kong	3	83,10	6
4	Niderlandy	4	82,40	4
5	Szwajcaria	5	82,30	
Otoczenie Polski				
1	Słowenia	35	70,20	48
2	Arabia Saudyjska	36	70,90	30
3	Polska	37	68,90	39
4	Malta	38	68,50	37
5	Litwa	39	68,40	41

ocena i analiza porównawcza bezpieczeństwa zdrowotnego w 195 krajach świata. Jest to pionierska inicjatywa Nuclear Threat Initiative (NTI) oraz Centrum Bezpieczeństwa Zdrowia Johna Hopkinsa (JHU). Opracowany we współpracy z The Economist Intelligence Unit (EIU). Indeks obejmuje sześć kategorii analiz i oceny: zapobieganie pojawianiu się i ujawnianiu patogenów, wykrywanie i raportowanie w sprawach epidemii potencjalnie budzących obawy międzynarodowe, szybka reakcja i łagodzenie rozprzestrzenienia się epidemii, systemy opieki zdrowotnej, aby leczyć chorych i chronić pracowników służby zdrowia, zgodność z międzynarodowymi normami i ich przestrzeganie, ryzyko środowiskowe i podatność kraju na zagrożenia biologiczne. Ponadto raport operuje 34. szczegółowymi wskaźnikami, obrazującymi wszechstronnie i wieloaspektowo obszar bezpieczeństwa zdrowotnego w danym kraju. Poszczególne czynniki i wskaźniki są szczegółowo opisane w raporcie. Indeks jest średnią arytmetyczną ważoną tych wymiarów.

Średnia wartość Indeksu w skali świata wynosi 40,2 w zakresie od 0 do 100. Pośród 60 krajów o wysokim PKB na mieszkańca średnia wartość Indeksu wynosi 51,6. Ponad 100 pozostałych krajów nie osiąga wyników powyżej 50,0. Mniej niż 7% krajów osiągnęło najwyższy poziom w zakresie zapobiegania pojawianiu się i ujawnianiu patogenów, jedynie 19% odnotowało najwyższe oceny za wykrywanie i zgłaszanie epidemii, a mniej niż 5% krajów uzyskało najwyższe oceny za

zdolność szybkiego reagowania. Średni wynik dla wskaźników systemu opieki zdrowotnej wynosi 26,4 na 100.

Raport podsumowuje wyniki pierwszego Indeksu w każdej z sześciu kategorii oraz formułuje dodatkowe ustalenia, specyficzne dla funkcjonalnych obszarów gotowości na wypadek epidemii i pandemii. Ogólny wynik analizy wykazał, że krajowe bezpieczeństwo zdrowotne nie osiąga zadowalającego poziomu w skali świata. Żaden kraj nie jest w pełni przygotowany na epidemie i pandemie, każdy ma poważne braki do nadrobienia.

Z wartością indeksu 55,4 (w skali 0–100), Polska zajęła w 2019 roku 32 miejsce. Wśród krajów członkowskich Unii Europejskiej zajmuje 4 miejsce, a spośród nowych krajów UE przed Polską są: Słowenia (12), Łotwa (17) i Estonia (29). Liderem rankingu są Stany Zjednoczone (Global Health Security Index 2019).

Tabela 7. Global Health Security Index 2019

Lp	Kraje	Rank 2019	GHS 2019 (1)
Czołówka Rankingu			
1	USA	1	83,5
2	Wielka Brytania	2	77,9
3	Niderlandy	3	75,6
4	Australia	4	75,5
5	Kanada	5	75,3
Otoczenie Polski			
1	Indonezja	30	56,6
2	Włochy	31	56,2
3	Polska	32	55,4
4	Litwa	33	55,0
5	RPA	34	54,8

Analizując dane szczegółowo według kategorii można zauważyć, iż Polska zajmuje zróżnicowane lokaty. W zakresie zapobiegania pojawianiu się patogenów jest to lokata 37 (pomiędzy Czechami i Indonezją) z wartością subindeksu 50,9, przy średniej światowej na poziomie 34,8. W zakresie wykrywania epidemii Polska zajmuje 44 lokatę (pomiędzy Libanem i Finlandią) z wartością subindeksu 61, wobec średniej światowej 41,9. W obszarze szybkiego reagowania osiągnęła 51 lokatę z wartością subindeksu 47,5 (pomiędzy Włochami i Belgią), przy

średniej światowej 38,4. W zakresie systemów ochrony zdrowia miejsce 21 z wartością subindeksu 48,9 (pomiędzy Szwecją i Niemcami), przy średniej 26,4. Kategoria zgodności z normami światowymi zapewniła Polsce 41 miejsce z wartością subindeksu 58,9 (pomiędzy Węgrami i Francją), przy średniej światowej 48,5. Ryzyko środowiskowe opatrzone wartością subindeksu 67,9 (pomiędzy Węgrami i Litwą), co daje 45 miejsce przy średniej światowej 55,0 dla 195 państw. Polska w każdej z kategorii zajmuje miejsce powyżej średniej światowej.

W 2018 roku opublikowany został **Europejski Konsumentki Indeks Zdrowia (The Euro Health Consumer Index EHCI)**. Jest on opracowywany od 2005 roku przez Health Consumer Powerhouse Ltd. dla 35 krajów Europy. Indeks ma charakter agregatowy, na który składa się sześć bloków tematycznych, tworzących osobne subindeksy oraz 46 wskaźników, kompleksowo oceniających różne aspekty ochrony zdrowia. Obszary objęte badaniami to: prawa pacjenta (10 wskaźników), dostępność świadczeń (6), wyniki leczenia (9), zakres świadczeń (8), profilaktyka (7) oraz dostęp do leków (6). Każdemu obszarowi przypisano określoną liczbę punktów jako optimum. Indeks jest średnią ważoną subindeksów na poziomie obszarów. Maksymalna ocena to 1000 punktów.

W 2019 polska służba zdrowia zajęła 32 miejsce na 35 możliwych z 585 punktami. W 2013 roku plasowała się na miejscu 31, co wskazuje brak postępu w tej dziedzinie, pomimo bardzo niskiej pozycji w rankingu. Względnie dobre

Tabela 8. Euro Health Consumer Index 2018

Lp	Kraje	EHCI Rank 2018	Wartość Indeksu (1)	EHCI 2017 Rank (2)
Czołówka				
1	Szwajcaria	1	893	2
2	Niderlandy	2	883	1
3	Norwegia	3	857	4
4	Dania	4	855	3
5	Belgia	5	849	8
Otoczenie Polski				
1	Łotwa	30	605	
2	Bułgaria	31	591	33
3	Polska	32	585	29
4	Węgry	33	565	29
5	Rumunia	34	549	34

oceny uzyskano w dziedzinie: profilaktyki (89 punktów na 125 możliwych). W pozostałych obszarach wyniki nie przekraczały poziomu 50% wartości maksymalnych.

Pierwsze miejsce zajmuje Szwajcaria (893 punktów), a w pierwszej piątce znalazły się Holandia, Norwegia, Dania i Belgia (849 punktów). Wśród nowych członków Unii Europejskiej Polskę wyprzedziły Czechy (14 miejsce), Estonia (15), Słowacja (17), Słowenia (21), Chorwacja (24), Litwa (28), Łotwa (30) i Bułgaria (31). Jedynie Węgry (33) i Rumunia odnotowały niższe pozycje. Ostatnie miejsce w rankingu zajmuje Albania (Euro Health Consumer Index 2018).

Światowy Indeks Gender (The Global Gender Gap Index GGI) publikowany jest od 14 lat przez Światowe Forum Ekonomiczne i obejmuje 153 kraje. Indeks ma charakter agregatowy i jest średnią ważoną czterech czynników, a każdy czynnik badany jest przy pomocy kilku wskaźników monitorujących – w sumie jest to 14 wskaźników. Wspomniane subindeksy to partycypacja i szanse ekonomiczne (5 wskaźników monitorujących), osiągnięcia edukacyjne (4 wskaźniki), zdrowie i trwanie życia w zdrowiu (2 wskaźniki) oraz udział kobiet w życiu politycznym (3 wskaźniki). Został wprowadzony dla porównań międzynarodowych i określa uśredniony poziom nierówności pozycji kobiet wobec pozycji mężczyzn. Tym samym, integrując czynniki społeczne i ekonomiczne w skali od 0 do 1,0, Indeks Gender jest syntetycznym miernikiem efektów w zakresie rozwoju społecznego w tej dziedzinie w skali czasowej i przestrzennej. Określona w raporcie szacunkowa liczba lat, niezbędna do zniwelowania różnic w postrzeganiu płci w skali świata, przy zachowaniu dotychczasowego postępu – wynosi 99,5 roku, w krajach Europy Zachodniej jest to 54,4 roku, a w przypadku Europy Wschodniej i Azji Środkowej 107,3 roku. W skali świata dysparytet wynosi 31,4%, a w skali Europy Wschodniej i Azji Środkowej nierówność ta utrzymuje się na poziomie 28,5%. Poprawa w porównaniu z rokiem poprzednim wystąpiła w 101 krajach. W dziedzinie udziału kobiet w życiu politycznym ten poziom nierówności wyniósł aż 75,3%, w dziedzinie partycypacji ekonomicznej i szans 57,8%. W subindeksie partycypacji i szans ekonomicznych kobiet okres zamknięcia luki oszacowano na 257,3 roku!!!! Najkrótszy odnotowany czas, niezbędny do wyrównania pozycji płci, dotyczy subindeksu osiągnięć edukacyjnych – średnio 12,3 roku. W krajach OECD nierówność płacowa za pracę na analogicznym stanowisku wyniosła 15%. Przeciętny szacunkowy dochód w skali świata, liczony według parytetu siły nabywczej wyniósł dla kobiet ok. 11.000 \$, a dla mężczyzn – 21.000 \$. Warto zaznaczyć, że w żadnym z analizowanych państw nie odnotowano pełnego parytetu w zakresie równości płac.

W rankingu z roku 2020, Polska zajęła 40 miejsce w skali świata, z wartością indeksu 0,736. Stanowi to postęp o 11 miejsc w stosunku do 2015 roku. Wśród krajów Europy Wschodniej i Azji Środkowej jest to 9 pozycja⁵. Na 40

⁵ Wartość Indeksu dla Islandii wynosi 0,877 (czyli luka wynosi 12,3%) a dla Polski – 0,736 (luka 26,4%). Niemcy zajmują dopiero dziesiątą lokatę z wartością Indeksu 0,787, Stany Zjednoczone miejsce 53, Rosja 81, a Chiny – 108. Global Gender Gap Report 2020; Pobrane

miejsce Polski w perspektywie globalnej składają się: 57 pozycja w dziedzinie partycypacji i szans ekonomicznych kobiet (pierwsze miejsce, jeśli chodzi o udział kobiet wśród zatrudnionych specjalistów i techników oraz 18 miejsce wśród prawników, menedżerów i wyższych urzędników), 68 miejsce w dziedzinie osiągnięć edukacyjnych (pierwsze miejsce pod względem wskaźnika skolaryzacji netto na poziomie wykształcenia średniego i wyższego), pierwsze miejsce na równi z 38 krajami w dziedzinie zdrowia i trwania życia w zdrowiu oraz 49 pozycja w dziedzinie udziału kobiet w życiu politycznym. Spośród nowych państw członkowskich Unii Europejskiej, Polskę wyprzedzają Łotwa (11 miejsce), Estonia (26), Litwa (33) i Słowenia (36).

Tabela 9. Global Gender Gap Index 2020

Lp.	Kraje	GGGI	Wartość Indeksu (2020)	GGGI Rank (2015)
Czołówka				
1	Islandia	1	0,877	1
2	Norwegia	2	0,842	2
3	Finlandia	3	0,832	3
3	Szwecja	4	0,820	4
3	Nikaragua	5	0,804	12
Otoczenie Polski				
1	Niderlandy	38	0,736	13
2	Serbia	39	0,736	45
3	Polska	40	0,736	51
4	Jamajka	41	0,735	65
5	Boliwia	42	0,734	22

Indeks Warunków Gospodarowania (The Doing Business Index) publikowany jest od 2003 r. przez Bank Światowy. W chwili obecnej obejmuje 190 krajów. Charakteryzuje go charakter agregatowy, na który składa się 10 filarów tematycznych (tworzących osobne subindeksy) i aż 51 wskaźników (mierzniaków oceny), dotyczących różnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej. Indeks jest średnią ważoną tych wskaźników. Badania dla Polski prowadzone są na podstawie warunków w Warszawie (podobnie jak w innych krajach badania

z <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality> [odczyt 14.05.2020]

prowadzone są w stolicach tych krajów). W roku 2020 polska gospodarka zajęła 40 miejsce w opisywanym rankingu.

Wysoko oceniane są warunki prowadzenia w Polsce działalności w zakresie handlu zagranicznego (1 miejsce), ryzyka niewypłacalności (25 miejsce), bardzo nisko oceniono warunki startu przedsiębiorstw (128 miejsce, czas zarejestrowania działalności 37 dni) oraz rejestracji zmiany własności (92 miejsce, średni czas rejestracji 135 dni).

W 2009 roku Polska zajmowała 72 miejsce w rankingu, pięć lat później już 55. W Indeksach 2017 i 2018 roku była to pozycja 24 – postęp był więc wyraźny. Niemniej w rankingu z roku 2019 odnotowano spadek na 33 miejsce, a w roku 2020 aż na miejsce 40.

Czołówkę rankingu tworzą Nowa Zelandia, Singapur, Hong Kong, Dania i Republika Korei Południowej. Wartość Indeksu dla Nowej Zelandii wynosi 86,8, a dla Polski 76,4. Rosja zajmuje w rankingu Doing Business lepsze miejsce w aspekcie ułatwień dla prowadzenia działalności gospodarczej przez małe i średnie przedsiębiorstwa niż Polska – jest to 28 miejsce.

W Europie liderami w zakresie ułatwień dla prowadzenia działalności gospodarczej są Dania (4 miejsce) oraz Wielka Brytania (8 miejsce). Gruzja jest na miejscu 7. Spośród nowych krajów UE przed Polską plasuje się Litwa (11), Estonia (18), Łotwa (19) i Słowenia (37).

Publikowany od 2002 r. **Światowy Indeks Wolności Prasy (The World Press Freedom Index)** obejmuje obecnie swymi badaniami 180 krajów. Wartości

Tabela 10. Doing Business Indeks 2020

Lp.	Kraje	DBI	Wartość indeksu (1)	DBI 201 Rank (2)
Czołówka				
1	Nowa Zelandia	1	86,30	1
2	Singapur	2	86,20	2
3	Hong Kong	3	85,30	4
3	Dania	4	85,30	3
3	Rep. Korei	5	84,00	5
Otoczenie Polski				
1	Rwanda	38	28,59	29
2	Portugalia	39	28,60	34
3	Polska	40	28,65	33
4	Czechy	41	28,78	57
5	Niderlandy	42	28,80	33

indeksu wahają się od 0 (najlepszy wynik) do 100 (najgorszy wynik). Jest rezultatem analizy jakościowej i ilościowej danych zebranych przez działaczy organizacji Reporterzy Bez Granic (Reporters Without Borders – RSF). Zespoły specjalistów, z których każdy odpowiada za inny region geograficzny, prowadzą szczegółowe raporty nadużyć oraz przemocy wobec dziennikarzy i mediów w badanym okresie. Analitycy polegają również na sieci korespondentów w poszczególnych państwach. Wyliczony na podstawie zgromadzonych danych wskaźnik ilościowy jest następnie wykorzystywany do ważenia wyników jakościowej analizy sytuacji w kraju na podstawie odpowiedzi zebranych dzięki zastosowaniu kwestionariuszy zawierających 87 pytań. Kryteria podlegające ocenie to: pluralizm, niezależność mediów, środowisko medialne i autocenzura, ramy prawne, przejrzystość oraz jakość infrastruktury, która wspiera wytwarzanie wiadomości i informacji. Pluralizm mierzy stopień reprezentacji opinii w mediach, niezależność medialna – stopień, w jakim media są w stanie funkcjonować niezależnie od źródeł władzy i wpływów politycznych, rządowych, biznesowych i religijnych. Kategoria środowiska medialnego i autocenzury opisuje warunki, w jakich działają dostawcy wiadomości i informacji, podczas gdy przejrzystość dotyczy instytucji i procedur, które wpływają na produkcję tychże. Pozytywnie ocenia jakość dostępnych technologii. Niemniej istotny pozostaje też wpływ ram prawnych na działania informacyjne oraz wskaźnik przemocy wobec dziennikarzy.

Co stwierdzono powyżej, wskaźniki przypisywane poszczególnym kryteriom jak i całemu Indeksowi, wahają się w przedziale 0–100, przy czym wynik 0–15 ocenia się jako dobrą sytuację, od 15,01 do 25 jako satysfakcjonującą, od 25,01 do 35 jako sytuację problematyczną, od 35,01 do 55 jako sytuację trudną oraz od 55,01 do 100 jako sytuację bardzo poważną. Wartość Indeksu w skali globalnej poprawiła się w stosunku do roku poprzedniego o 0,9%, jednakże pogorszyła się znacznie w porównaniu z rokiem 2013, bo aż o 12%. Pomimo represyjnej względem mediów polityki w niektórych krajach Unii Europejskiej i Bałkanów, Europa pozostaje kontynentem najbardziej sprzyjającym wolności prasy. Region Azji i Pacyfiku odnotował najwyższy wzrost (o 1,7%) naruszeń wolności prasy, szczególnie podkreśla się sytuację w Australii, Singapurze oraz Hong Kongu⁶.

Wpływ Indeksu na działania rządów rośnie i stał się już ważnym punktem odniesienia cytowanym przez media na całym świecie i wykorzystywanym przez dyplomację i organizacje międzynarodowe, jak ONZ i Bank Światowy. Zdaniem autorów Raportu wielu szefów państw wręcz obawia się jego corocznej publikacji. Niemniej jednak autorzy zastrzegają się, że Indeks nie klasyfikuje polityk publicznych ani jakości dziennikarstwa jako takiego w danym kraju lub regionie.

⁶ Czołówkę rankingu wolności prasy tworzą: Norwegia (czwarty rok z rzędu), Finlandia, Dania, Szwecja i Holandia. Niemcy zajmują w rankingu 11 miejsce. USA – dopiero 45 miejsce, Chiny – 177, a Rosja 149. Spośród sąsiadów: Białoruś 153 miejsce, Ukraina – 96. Ostatnie miejsca w Indeksie 2020 zajmują: Chiny, Erytrea, Turkmenistan i Korea Północna. **Classement mondial de la liberté de la presse 2020; Press Freedom Index 2020;** Pobrane z: <https://rsf.org/fr/classement> [odczyt 17.06.2020]

Tabela 11. Press Freedom Index 2020

Lp.	Kraje	Rank 2020	Wartość indeksu (2020) (1)	Rank 2015 (2015) (2)
Czołówka				
1	Norwegia	1	7,84	2
2	Finlandia	2	7,93	1
3	Dania	3	8,13	3
3	Szwecja	4	9,25	5
3	Niderlandy	5	9,96	4
Otoczenie Polski				
1	Gruzja	60	28,59	69
2	Armenia	61	28,60	78
3	Polska	62	28,65	18
4	Argentyna	63	28,78	57
5	Grecja	64	28,80	33

W Raporcie RSF o Polsce stwierdza się, że „dążenie rządu do podporządkowania systemu sądowego i rosnąca tendencja do kryminalizacji zniesławienia zaczynają mieć wpływ na swobodę wypowiedzi niezależnych mediów”. Przytoczono także przykład postępowania karnego wobec dziennikarki Katarzyny Włodkowskiej o kulisy zabójstwa prezydenta Gdańska stwierdzając, że stanowi to eskalację zastraszania przez polski system sądowy niezależnych mediów i dziennikarzy. Polska zajęła w Indeksie Wolności Prasy w roku 2020 dalekie, 62 miejsce, z wartością indeksu 28,65, co zakwalifikowało ją do grupy krajów w sytuacji problematycznej. Oznacza to spadek w porównaniu z rokiem 2015, gdzie Rzeczpospolita zajmowała pozycję 18, aż o 44 miejsca. Wśród krajów członkowskich Unii Europejskiej Polska zajmuje 9 miejsce, a spośród nowych jej członków wyprzedzają ją Estonia, Łotwa, Litwa, Słowenia, Słowacja, Czechy, Rumunia i Chorwacja. Jedynie Węgry i Bułgaria osiągnęły gorszy wynik.

Indeks Transformacji Energetyki 2020 (The Energy Transition Index ETI) obejmuje obecnie swymi badaniami 115 krajów, co reprezentuje 90% ludności świata, 93% światowej produkcji energii oraz 98% światowego produktu brutto. Prace nad nim nadzoruje wyspecjalizowany zespół badawczy, składający się z przedstawicieli 23 organizacji oraz 17 indywidualnych ekspertów, pracujących pod auspicjami Światowego Forum Ekonomicznego (World Economic Forum). Treści Indeksu łączą się harmonijnie z Agendą ONZ 2030 – Celami Zrównoważonego Rozwoju.

W konstrukcji Indeksu zespół posługuje się 40 ilościowymi i jakościowymi wskaźnikami pomiaru i korzysta z wysoce wiarygodnych źródeł danych. W Indeksie 2020 uwzględnia się także wpływ pandemii COVID-19. Energy Transition Index jest średnią ważoną tych 40 wskaźników. Wartości indeksu dla poszczególnych krajów wahają się od 0% do 100%.

Transformacja (transition) energetyki w rozumieniu tegoż zespołu badawczego to przejście sektora energetycznego z kopalnych systemów produkcji i zużycia energii, w tym ropy naftowej, gazu ziemnego i węgla na odnawialne źródła energii, takie jak wiatr, słońce, a także baterie litowo-jonowe. Istotą badań jest więc rosnące przenikanie energii odnawialnej do koszyka dostaw energii.

Wśród wszystkich krajów objętych badaniem 94 poprawiły swoje wskaźniki. W dalszym ciągu Szwecja jest liderem rankingu, wraz ze Szwajcarią, i Finlandią. Tylko Francja i Wielka Brytania spośród krajów grupy G20 znalazły się w pierwszej dziesiątce zestawienia.

Tabela 12. Energy Transition Index ETI 2020

Lp.	Kraje	ETI	Wartość Indeksu (2020) %	ETI Rank (2018)
Czołówka				
1	Szwecja	1	74,2	1
2	Szwajcaria	2	73,4	3
3	Finlandia	3	72,4	4
4	Dania	4	72,2	5
5	Norwegia	5	72,2	2
Otoczenie Polski				
1	Turecja	67	53,1	58
2	Boliwia	68	53,0	78
3	Polska	69	52,9	67
4	Indonezja	70	52,4	53
5	Dominikana	71	52,4	93

Polska zajęła w Indeksie Transformacji Energii 2020 dopiero 69 miejsce, z wartością indeksu 52,9%. W 2018 r. osiągnęła miejsce 67, a więc odnotowała spadek w ogólnej klasyfikacji i obecnie wśród krajów członkowskich Unii Europejskiej zajmuje ostatnie miejsce. Spośród nowych członków UE wszystkie te kraje osiągnęły lepsze wyniki: Litwa zajmuje 15. miejsce, Łotwa 16., a ostatnie, przed Polską zajmuje Bułgaria, która jest na 61. miejscu.

Światowy Indeks Siły Militarnej (The Global Fire Power Index GFP) publikowany jest od 2006 roku przez niezależną organizację i obejmuje 138 państw. Ranking opiera się na potencjalnej zdolności każdego kraju do prowadzenia wojny na lądzie, w morzu i w powietrzu, toczony konwencjonalnymi środkami (bez użycia broni nuklearnej). Wyniki badań obejmują wartości związane z siłą roboczą, wyposażeniem armii, zasobami naturalnymi, finansami, logistyką i geografiami. Indeks bazuje na 50 indywidualnych czynnikach monitorujących. Wartość idealna Indeksu to 0,0000; im jest mniejsza, tym silniejsza jest teoretyczna zdolność bojowa kraju środkami konwencjonalnymi.

Pierwsze miejsce w rankingu zajmują Stany Zjednoczone z wartością Indeksu na poziomie 0,0606, na drugim miejscu plasuje się Rosja (0,0681), następnie Chiny (0,0691), Indie (0,0953) i Japonia – 0,1501 (Global Fire Power Index 2020). Polska zajęła 21 miejsce z wartością Indeksu – 0,3397 i tym samym odnotowała spadek w stosunku do roku 2016, gdy osiągnęła miejsce 18. W rankingu Unii Europejskiej, który nie uwzględnia Cypru, Luksemburga i Malty, kraj osiągnął miejsce 6. Klasyfikacja NATO, obejmująca 27 państw z wyłączeniem Islandii i Luksemburga, uplasowała Polskę na miejscu 8, przed Kanadą, a za Niemcami i Hiszpanią. W kategorii ogólnego uzbrojenia armii w skali globalnej, kraj posiadając 457 jednostek zajął 29 miejsce.

Budżet obrony rządu 750 mld US \$ zapewnia Stanom Zjednoczonym pozycję lidera, przed Chinami z budżetem 237 mld US \$. Rosja wydaje na te cele 48 mld US \$ i zajmuje miejsce 8. Polska według tego rankingu zajmuje 22 miejsce, po Holandii i przed Afganistanem.

Tabela 13. Global Fire Power Index 2020

Lp.	Kraje	GFP	Wartość Indeksu (2020)	GFP Rank (2019)
Czołówka				
1	USA	1	0,0606	1
2	Rosja	2	0,0681	2
3	Chiny	3	0,0691	3
3	Indie	4	0,0953	4
3	Japonia	5	0,1501	6
Otoczenie Polski				
1	Australia	19	0,3225	19
2	Hiszpania	20	0,3388	20
3	Polska	21	0,3397	24
4	Wietnam	22	0,3559	23
5	Tajlandia	23	0,3571	26

W rankingach szczegółowych Polska zajmuje kolejno: 20 miejsce w rankingu ilości czołgów (1.069 sztuk), 29 miejsce w zakresie siły marynarki wojennej i łodzi podwodnych, 66 miejsce w zakresie liczby portów morskich i terminali, 18 w kategorii wyrzutni raketowych oraz 15 miejsce w rankingu potencjału i jakości oraz dróg.

Indeks Gospodarki Cyfrowej i Społeczeństwa Cyfrowego 2020 (The Digital Economy and Society Index DESI), który od 2014 publikuje Komisja Europejska, monitoruje postępy państw członkowskich w zakresie cyfryzacji i obejmuje obecnie swymi badaniami wszystkie kraje UE⁷. Wartości indeksu dla poszczególnych krajów wahają się od 0 do 100 punktów (najlepszy). Indeks i ranking na nim oparty jest rezultatem analizy jakościowej i ilościowej danych zebranych przez specjalistów.

Komisja Europejska stwierdza w najnowszym raporcie, że obecna pandemia pokazała, jak ważne dla gospodarek są zasoby cyfrowe oraz w jaki sposób sieci i łączność, dane, sztuczna inteligencja i obliczenia superkomputerowe, a także podstawowe i zaawansowane umiejętności cyfrowe stanowią gwarant i zabezpieczenie funkcjonowania społeczeństw. Dzięki nim możliwe jest kontynuowanie pracy w dobie kryzysu, śledzenie rozprzestrzeniania się wirusa oraz wydajniejsze poszukiwania leków i szczepionek.

Indeks stanowi średnią ważoną 5 czynników, bazujących na 37 wskaźnikach monitorujących. Wspomniane składniki to kolejno: łączność, kapitał ludzki, korzystanie z usług internetowych, integracja technologii cyfrowej oraz cyfrowe usługi publiczne. W każdym z tych zakresów oblicza się także subindeksy.

Czołówkę rankingu tworzą Finlandia, Szwecja, Dania i Holandia. Wartość Indeksu dla Finlandii wynosi 72,3 punktu, dla Polski – 45. Taki jest obecnie dystans do najbardziej zaawansowanego w cyfryzacji gospodarki i społeczeństwa wśród krajów Unii Europejskiej. W 2020 roku Polska zajęła w Indeksie Gospodarki Cyfrowej i Społeczeństwa Cyfrowego dopiero 23 miejsce. W 2018 roku zajmowała miejsce 24. Przeciętna wartość Indeksu dla Unii Europejskiej wyniosła 52,6. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wartość polskiego Indeksu wzrosła z 37,7 w 2018 roku, czyli o 7,7 punktu, podczas gdy wzrost indeksu dla UE wyniósł w analogicznym czasie 6,1 punktu. Spośród nowych krajów członkowskich Unii Polska wyprzedza jedynie Rumunię i Bułgarię⁸.

W zakresie łączności Polska zajmuje 15 miejsce (w 2018 roku było to 18 miejsce) z wartością subindeksu 51,3, przy średniej unijnej 50,1 punktu. Wysoką wartość subindeksów otrzymano dla zasięgu 4G, szybkich łączności szerokopasmowych oraz wykorzystania mobilnych usług szerokopasmowych. Zerową wartość otrzymaliśmy z kolei dla gotowości na 5G, przy średniej unijnej 21%. Trzeba jednak dodać, że we wszystkich subczynnikach tej kategorii osiągnęliśmy postępy w porównaniu z rokiem 2018.

⁷ W rankingu z roku 2020 występuje jeszcze Wielka Brytania.

⁸ Polska wyprzedza również Włochy, Grecję i Cypr; Niemcy zajmują w rankingu 11 miejsce. Digital Economy and Society Index; Pobrano z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi> [odczyt 25.06.2020]

W zakresie kapitału ludzkiego Polska zajmuje 22 miejsce (w 2018 r. – 24) z wartością subindeksu jedynie 37,3 punktu, przy średniej unijnej 49,3 – niekorzystna różnica to aż 12 punktów. Najwyżej (choć z jednoczesnym spadkiem) oceniono podstawowe umiejętności cyfrowe i informatyczne (44–46% osób), jednakże wobec 58–61% średnio w Unii Europejskiej. Nisko oceniono ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe: 21% wobec 33% w UE. W tym miejscu warto podkreślić, że kompetencje cyfrowe wchodzą w zakres realizowanego także w Polsce unijnego Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. W Polsce sfinalizowano prace nad projektem nowego Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych, który będzie się koncentrował na umiejętnościach cyfrowych potrzebnych obywatelom, specjalistom ICT, pracownikom małych i średnich przedsiębiorstw oraz administracji publicznej. Trwają też prace nad nowym Programem Operacyjnym Polska Cyfrowa na lata 2021–2027, który będzie obejmował wspieranie rozwoju sieci szerokopasmowych, elektronicznej administracji i telemedycyny, umiejętności cyfrowych, podnoszenia kwalifikacji oraz możliwości zmiany tychże oraz zdobywania kompetencji potrzebnych w przyszłości.

W zakresie korzystania z usług internetowych Polska zajmuje 23 miejsce (w 2018 roku – 24) z wartością subindeksu 49,6, przy średniej unijnej 58. W trakcie ostatnich trzech lat Polska osiągnęła postęp niemal we wszystkich czynnikach tego zakresu. Dorównuje krajom Unii pod względem liczby użytkowników sieci społecznościowych oraz odsetka osób zdobywających wiadomości dzięki użytkowaniu internetu. Wyraźnie odstaje natomiast w dziedzinie elektronicznych usług bankowych oraz handlu elektronicznego. W dalszym ciągu wysoki jest

Tabela 14. Digital Economy and Society Index (DESI) 2020

Lp.	Kraje	DESI	Wartość Indeksu (2020) %	DESI Rank (2018)
Czołówka				
1	Finlandia	1	72,3	2
2	Szwecja	2	69,7	1
3	Dania	3	69,1	3
4	Holandia	4	67,7	4
5	Malta	5	62,7	7
Otoczenie Polski				
1	Węgry	21	47,5	22
2	Słowacja	22	45,2	20
3	Polska	23	45,0	24
4	Cypr	24	44,0	23
5	Włochy	25	43,6	25

odsetek, wynoszący 15%, osób, które nigdy nie skorzystały z internetu – takich osób w UE jest zaledwie 9%.

W zakresie integracji technologii cyfrowej Polska zajmuje 25 miejsce (w 2018 roku – 26) z wartością subindeksu 26,2 punktu, przy średniej unijnej 41,4, czyli z różnicą aż 15,2 punktu. Tym niemniej, praktycznie w każdej dziedzinie opisywanej kategorii, Polska odnotowuje wyraźny dystans wobec reszty krajów członkowskich. Jedynie w zakresie elektronicznej wymiany informacji, w której bierze udział 29% przedsiębiorstw przy średniej unijnej 34%, różnica nie tak wyraźna.

Wreszcie w ostatniej kategorii, cyfrowych usług publicznych, Polska zajęła 20 miejsce (bez zmian od 2018 roku) z wartością subindeksu 67,4, przy średniej unijnej 72 punkty. Mimo że ranking nie wykazuje awansu, to jednak wartość subindeksu w tym zakresie wyraźnie wzrosła: z 54,9 w 2018 do 67,4 w 2020 r., czyli o 12,5 punktu. Niemniej, w tym czasie średnia unijna również istotnie wzrosła: z 61,8 w 2018 r. do 72,0 w 2020 r.

Indeks Wolności Człowieka (The Human Freedom Index) jest corocznie opracowywany i publikowany w jednym raporcie, wspólnie przez Cato Institute (USA), Fraser Institute (Kanada wraz z ośrodkami w 90 krajach), Liberales Institute (Niemcy), The Institute of Economic Analysis (Rosja) oraz Visio Institute (Słowenia), specjalizujące się szerokich badaniach społecznych. Autorami Raportu i Indeksu są Ian Vasquez i Tanja Porcznik, pracujący od początku nad tymi raportami w Cato Institute. Indeks 2019 jest piątą ich edycją i zawiera dane za rok 2017. Indeks zawiera dane obejmujące 162 kraje.

Pojęcie *human freedom*, autorzy raportu rozumieją jako wolność od wymuszeń i ograniczeń (*absence of coercive and constraint*). Indeks składa się z dwóch obszarów: wolność osobista (*personal freedom*) i wolność ekonomiczna (*economic freedom*).

Raport operuje dwunastoma agregatowymi czynnikami. W tych ramach zastosowano 76 szczegółowych wskaźników, obrazujących wszechstronnie i wieloaspektowo przestrzeganie praw człowieka w danym kraju. Poszczególne czynniki i wskaźniki są szczegółowo opisane w raporcie, a sam Indeks jest średnią arytmetyczną ważoną tych wymiarów.

Średnia światowa wartość Indeksu 2019 wyniosła 6,89. W porównaniu z poprzednią edycją 70 krajów podniosło swoje oceny, zaś 88 obniżyło. W porównaniu z 2008 rokiem poziom globalnej wolności spadł. Z tej perspektywy (2008–2019) patrząc, podniesiono oceny dla 61 krajów a dla 79 obniżono. Istnieje też wyraźna korelacja pomiędzy poziomem wolności a poziomem dochodów. Kraje o wysokim poziomie Indeksu wolności człowieka mają średni dochód 40.171 \$, a kraje o niskim poziomie Indeksu wolności mają dochód na poziomie 15.721 \$.

Czołówkę rankingu stanowią: Nowa Zelandia, Szwajcaria, Hong Kong, Kanada i Australia. Wartość Indeksu dla Nowej Zelandii wynosi 8,88, a dla wolności osobistej 9,27. Dla Polski – 7,78, w tym dla wolności osobistej 8,32.

W Indeksie Wolności Człowieka 2019 Polska zajęła dopiero 40 miejsce, z wartością indeksu 7,78 (w skali 0–10). Jest to o dwa miejsca gorzej niż rok wcześniej. W stosunku do rankingu z roku 2012, gdzie Polska zajmowała 27 miejsce, nastąpiło pogorszenie aż o 13 miejsc. Wśród krajów członkowskich Unii Europejskiej zajmujemy dopiero 24 miejsce. Spośród nowych krajów UE przed nami są: Estonia (15 miejsce), Czechy (21) oraz Litwa, Łotwa, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Chorwacja i Bułgaria (39). Za nami znajdują się tylko Węgry (45)⁹.

Bardziej szczegółowa ocena liczącego 420 stron raportu uwydatnia, że w Indeksie 2019 w zakresie przestrzegania praw wolności osobistej w niektórych dziedzinach Polska zajmuje wysokie lokaty, a wartość subindeksów wynosi ponad 9 punktów – w zakresie swobody przemieszczania się, bezpieczeństwa osobistego, swobody zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowych. Najniższe noty dotyczą praworządności (6,4) oraz wolności w zakresie zakładania organizacji wyznaniowych (5,0), politycznych i prawnych wpływów (presji) na media (6,3). W zakresie wolności ekonomicznych najwyższe noty dotyczą zdrowego pieniądza

Tabela 15. Human Freedom Index 2019

Lp.	Kraje	Rank 2019	HFI 2019 (1) []	wolność osobista (2) []	wolność ekonomiczna (3) []	Rank 2018 (4) []
Czołówka Rankingu						
1	Nowa Zelandia	1	8,88	9,27	8,50	1
2	Szwajcaria	2	8,82	9,24	8,40	2
3	Hong Kong	3	8,81	8,70	8,91	3
4	Kanada	4	8,65	9,22	8,08	5
5	Australia	5	8,62	9,16	8,07	4
Otoczenie Polski						
1	Albania	38	7,84	8,01	7,67	45
2	Bułgaria	39	7,79	8,04	7,54	40
3	Polska	40	7,78	8,32	7,24	38
4	Gruzja	41	7,74	7,53	7,94	46
5	Urugwaj	41	7,74	8,42	7,05	48

⁹ USA zajmują w Indeksie przestrzegania prawa człowieka 2019 – 15 miejsce, Chiny – 126, a Rosja 114. Spośród sąsiadów: Białoruś 92 miejsce, Ukraina – 118. Ostatnie miejsca w Indeksie przestrzegania prawa człowieka zajmują w Indeksie 2019: Irak, Sudan, Jemen, Wenezuela i Syria. Human Freedom Index, Pobrano z: <https://www.cato.org/human-freedom-index-new> [odczyt 18.06.2020]

(9,7), najniższe natomiast w zakresie swobody przepływu kapitału w układzie międzynarodowym (5,4), systemu prawa i własności (5,8) oraz rządu (5,6).

Ostatnim sklasyfikowanym w opracowaniu, ale bardzo interesującym narzędziem jest **Światowy Indeks Szczęścia (The World Happiness Index)**. Publikowany od 17 lat, dzięki raportowi organizacji United Nations Development Programme (UNDP), organizacji podlegającej ONZ oraz OECD, poświęcony jest badaniu ogólnie pojętego szczęścia w 155 krajach. Indeks ten służy jako kryterium do hierarchizacji krajów według ogólnego poziomu poczucia szczęścia ich społeczeństw w danym momencie i jest obliczany dla wszystkich krajów członkowskich OECD oraz ponad 100 pozostałych krajów. Ma charakter złożony, na który składa się sześć czynników (subindeksów) i jest ich średnią ważoną ruchomą trzyletnią. Został wprowadzony dla porównań międzynarodowych i określa generalnie poziom zadowolenia z życia, integrując czynniki ekonomiczne i społeczne, w tym subiektywne poczucie szczęścia społeczeństwa danego kraju. Indeks jest syntetycznym miernikiem opisującym efekty w zakresie rozwoju społecznego w skali czasowej i przestrzennej.

Sześć czynników, które składają się na Indeks to: PKB na podstawie danych Banku Światowego, liczone według siły nabywczej, a nie kursów walut (w dolarach USA), oczekiwana długość trwania życia w dobrym zdrowiu (według WHO), wsparcie społeczne, wolność, szczodrość (dobroczynność) wobec innych oraz postrzeganie korupcji (ostatnie cztery czynniki na podstawie Gallupa).

W rankingu mierzącym zadowolenie i satysfakcję z życia w latach 2016–2018 Polska zajęła 40 miejsce, z wartością indeksu 6,182. Stanowi to postęp o 17 miejsc w rankingu w stosunku do poprzedniego okresu trzyletniego 2013–2015. Liderem rankingu jest Finlandia, dalej Dania, Norwegia, Islandia i Niderlandy. Wartość Indeksu dla Finlandii wynosi 7,769, a dla Polski – 6,182. Spośród nowych krajów UE przed nami są: Czechy (20), Malta i Słowacja (38). Za nami: pozostałe nowe kraje UE: Litwa (42), Słowenia (44), Rumunia (48), Cypr (49), Estonia (55), Węgry (62), Chorwacja (75) i wreszcie Bułgaria (97 z wartością indeksu 5,011).

Na 40 miejsce Polski w klasyfikacji składa się: 36 pozycja w zakresie długości życia w zdrowiu, 41 pod względem PKB na mieszkańca, 44 pod względem wsparcia socjalnego, 52 w dziedzinie wolności, 77 pod względem szczodrości wobec innych i wreszcie aż 108 miejsce pod względem postrzegania korupcji. Stany Zjednoczone zajmują 19 miejsce, Rosja 68, a Chiny 93.

Warto w tym miejscu nadmienić, że zbliżony intencjonalnie i tematycznie do powyższego Indeksu jest **Indeks szczęścia planety (The Happy Planet Index)**. Badanie to prowadzone jest przez New Economics Foundation (NEF) od 2006 roku w 161 krajach. Składają się nań trzy czynniki: zadowolenie z życia (satysfakcja) – według badań Gallupa, długość trwania życia – według statystyk ONZ oraz osobisty ślad środowiskowy (ecological footprint) na podstawie Living Planet Report, w którym za podstawę przyjęto 2,1 globalnego hektara na 1 mieszkańca planety (iloraz produkcyjnej powierzchni Ziemi i liczby ludności).

Tabela 16. World Happiness Index 2018

Lp.	Kraje	WHI	Wartość Indeksu 2016-2018	WHI Rank 2013-2015
Czołówka				
1	Finlandia	1	7,769	5
2	Dania	2	7,600	1
3	Norwegia	3	7,554	4
3	Islandia	4	7,494	3
3	Niderlandy	5	7,488	7
Otoczenie Polski				
1	Słowacja	38	6,198	45
2	Trinidad i Tobago	39	6,192	43
3	Polska	40	6,182	57
4	Uzbekistan	41	6,174	49
5	Litwa	42	6,149	60

Konstrukcja Indeksu jest dość złożona. Jest to iloczyn długości życia i wskaźnika zadowolenia z życia podzielony przez ekologiczny ślad. Wskaźniki te korygowane są dodatkowo odpowiednimi współczynnikami. Od 2015 r. Indeks tak obliczony korygowany jest in minus o stopień nierówności w poszczególnych miernikach. Dotychczas opublikowano dwa raporty: za 2009 i 2016 r. W raporcie za 2009 r. Polska zajmowała 77 miejsce, a w raporcie za 2016 r. już 62 z wartością Indeksu 27,5. Na korekcie z tytułu nierówności Indeks podstawowy stracił 11%. Liderem rankingu jest Costa Rica (wartość indeksu 44,7), a zaraz za nią Meksyk, Kolumbia, Vanatu i Wietnam. Bezpośrednio przed Polską lokują się Włochy i Szwecja, a za nią Mauritius i Czechy. Ranking szczęścia planety zamykają: Mongolia, Benin, Togo i Czad.

Kilka lat temu (w 2016 r.) opublikowano także europejską wersję Indeksu, z nieco przewrotnym akcentem (un) happy. Z tym, że w miejsce ecological footprint wstawiono carbon footprint. Ten czynnik to tak zwany osobisty ślad węglowy, jako całkowita emisja gazów cieplarnianych do atmosfery, wyliczany jako średnia ważona gospodarki energetycznej opartej na węglu i gazie (2/3) oraz energii atomowej (1/3).

Polska zajęła w tym europejskim Indeksie 19 lokatę. Pierwsza „piątka” rankingu to: Islandia, Szwecja, Norwegia, Szwajcaria i Cypr. Ostatnie miejsce (30) zajęła Estonia. Pod względem długości życia Polska zajmowała 23 miejsce (pierwsze miejsce – Szwajcaria), pod względem carbon footprint – Polska zajęła także 23 miejsce (pierwsze miejsce – Luksemburg), zaś pod względem satysfakcji z życia Polska zajmuje 22 miejsce (pierwsze miejsce – Dania).

Tabela 17. Happy Planet Index 2016

Lp.	Kraje	WHI	HPI Indeksu (2016)	HPI Rank (2009)
Czołówka				
1	Costa Rica	1	44,7	1
2	Meksyk	2	40,7	23
3	Kolumbia	3	40,7	6
3	Vanatu	4	40,6	
3	Wietnam	5	40,3	5
Otoczenie Polski				
1	Włochy	60	28,1	69
2	Szwecja	61	28,0	53
3	Polska	62	27,5	77
4	Mauritius	63	27,4	
5	Czechy	64	27,3	92

W tym miejscu warto odnotować, że w Bhutanie od dawna już podstawową kategorią oceny rozwoju społecznego nie jest PKB, lecz Szczęście Narodowe Brutto (GNH). Raport metodologiczny i faktograficzny za 2016 r. liczy 340 stron. Do tej złożonej kategorii zalicza się 9 czynników, w tym warunki życia, zdrowie (mentalne i fizyczne), poziom edukacji, dobre rządzenie, warunki ekologiczne, gospodarka czasem, jakość życia, kulturę i relacje międzyludzkie. Każdy z tych czynników składa się z kolei z 3–5 elementów. Indeks Szczęścia Narodowego Brutto (Gross National Happiness) zawiera się w przedziale od 0 do 1,0.

Ze względu na ograniczony format niniejszego opracowania poniższy jego fragment będzie już miał charakter podsumowujący dotychczas przedstawione dane. Na podstawie zaprezentowanych uprzednio różnorodnych, złożonych indeksów międzynarodowych można zaobserwować położenie Polski na tle pozostałych państw świata. Czynniki opisujące sytuację ekonomiczną, społeczną, rozwojową oraz kulturalną plasują Polskę mniej więcej w środku rankingów. Jednoliczbowy charakter samych indeksów pozwala zaobserwować konsekwentną poprawę wyników kraju w większości obszarów na przestrzeni ostatnich 10 lat, zwłaszcza w skali świata, choć w ostatnich trzech latach w wielu indeksach notujemy regres.

Niemniej dystans do liderów jest wciąż znaczący. Niepokojący jest spadek pozycji Polski w obszarach wolności prasy i swobód obywatelskich, będący konsekwencją polityki obecnej partii rządzącej. Nieco gorzej wypada Polska w porównaniu z pozostałymi państwami europejskimi, a zwłaszcza krajami członkowskimi

Unii Europejskiej. Dotyczy to zarówno transformacji energetyki, warunków gospodarowania, opieki zdrowotnej, poziomu cyfryzacji czy e-governement. Również nowe państwa Unii często zajmują lepsze pozycje w poszczególnych rankingach. Natomiast od kilku lat ogólny poziom szczęścia i zadowolenia z życia wzrósł, czego odbiciem jest chociażby wyższa pozycja w Indeksach Szczęścia oraz Szczęścia Planety.

Indeksy międzynarodowe, ze względu na ich jednoliczbową reprezentację oraz wielość analizowanych subindeksów oraz wskaźników, są z pewnością niezwykle użytecznymi narzędziami, zarówno w diagnozowaniu aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, jak i prognozowaniu potencjalnych scenariuszy jej rozwoju.

Bibliografia

- Central Intelligence Agency (2020), *The World Factbook*, Pobrane z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/pl.html> [odczyt 21.06.2020]
- Classement mondial de la liberté de la presse 2020*; Press Freedom Index 2020; Pobrane z <https://rsf.org/fr/classement> [odczyt 17.06.2020]
- Corruption Perceptions Index, Pobrano z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2018/results>; [odczyt 21.06.2020]
- Democracy Index 2019*; Pobrane z: <https://www.in.gr/wp-content/uploads/2020/01/Democracy-Index-2019.pdf> [odczyt 21.06.2020]
- Digital Economy and Society Index*; Pobrano z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi> [odczyt 25.06.2020]
- Doing Business Report*; Pobrano z <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020> [odczyt 18.06.2020]
- Energy Transition Index*; Pobrano z: <https://reports.weforum.org/fostering-effective-energy-transition-2020/energy-transition-index/country-scorecards/#economy=POL/> [odczyt 22.06.2019]
- Euro Health Consumer Index 2018*; Pobrane z : <https://healthpowerhouse.com/publications/> [odczyt 21.06.2020]
- Global Firepower Index (GFP)* ; Światowy Indeks Siły Militarnej; Pobrane z: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp> [odczyt 21.06.2020]
- Global Gender Gap Report* ; Pobrane z: <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality> [odczyt 14.05.2020]
- Global Health Security Index 2019*; Pobrane z: <https://www.ghsindex.org/> [odczyt 21.06.2020]
- Global Innovation Index*, Pobrano z <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report> [odczyt 17.06.2020]
- Global Peace Index*; Pobrano z: <http://visionofhumanity.org/indexes/global-peace-index/> [odczyt 17.06.2020]
- Global Terrorism Index 2019*, Pobrano z: <http://visionofhumanity.org/indexes/terrorism-index/> [odczyt 17.06.2019]

Główny Urząd Statystyczny, Departament Opracowań Statystycznych, *Polska w liczbach 2020*, Pobrane z: https://stat.gov.pl/file:///C:/Users/SylwiaS/Downloads/polska_w_liczbach_2020_pl.pdf; [odczyt 17.06.2020]

Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Demograficzny 2019*, Pobrane file:///C:/Users/SylwiaS/Downloads/rocznik_demograficzny_2019.pdf [odczyt 17.06.2020]

Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide Nardo M. , Saisana M. , Saltelli A. , Tarantola S. , Hoffman A., Giovannini E., 2005, Pobrane z https://read.oecd-ilibrary.org/economics/handbook-on-constructing-composite-indicators_533411815016 s.12 [odczyt 14.05.2020]

Happy Planet Index, Pobrano z: <http://happyplanetindex.org/> [odczyt 18.06.2020]

Human Development Index, Pobrano z: <http://www.hdr.undp.org/en/countries/profiles/POL> [odczyt 18.06.2020]

Human Freedom Index, Pobrano z: <https://www.cato.org/human-freedom-index-new> [odczyt 18.06.2020]

World Happiness Index, Pobrano z: <https://worldhappiness.report/news/finland-again-is-the-happiest-country-in-the-world/> [odczyt 18.06.2020]

Załącznik 1. Wykaz Indeksów

Wykaz Indeksów				
Lp.	Nazwa Indeksu	Rok	Miejsce Polski	Lider rankingu
1	European Health Consumer Index EHCI / Europejski Konsumencki Indeks Zdrowia EHCI	2018	32	Szwajcaria
2	Global Health Security Index GHSI / Indeks Globalnego Bezpieczeństwa Zdrowotnego	2019	32	USA
3	Global Gender Gap Index / Światowy Index Gender	2020	40	Islandia
4	Human Development Index (oraz LHDI Polska)	2019	32	Norwegia
5	Democracy Index / Indeks Demokracji	2019	57	Norwegia
6	Global Innovation Index 2019 / Indeks Innowacyjności	2019	39	Szwajcaria
7	Global Competitiveness Index GCI / Indeks Konkurencyjności GCI	2019	37	Singapur
8	Travel & Tourism Competitiveness Index / Indeks Konkurencyjności Turystyki	2019	42	Hiszpania
9	Corruption Perception Index / Indeks Postrzegania Korupcji	2018	41	Dania

ZMIENIAJĄCY SIĘ ŚWIAT A GLOBALIZACJA

Lp.	Nazwa Indeksu	Rok	Miejsce Polski	Lider rankingu
10	World Justice Index /Indeks Praworządności	2020	28	Dania
11	Environmental Performance Index / Indeks Efektywności Środowiska	2018	50	Szwajcaria
12	Human Freedom Index / Indeks wolności człowieka	2018	39	Nowa Zelandia
13	Index of economic Freedom / Indeks wolności gospodarczej	2019	46	Hong Kong
14	Press Freedom Index / Indeks wolności prasy	2020	62	Norwegia
15	E-governement Development Index EDGI	2018	33	Dania
16	Doing Business / Indeks warunki gospodarowania	2020	40	Nowa Zelandia
17	Social Progress Index	2019	37	Norwegia
18	Sustainable Development Goals Index SDGI /Indeks realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju Agenda ONZ 2030	2019	29	Dania
19	World Hapiness Index / Światowy Index szczęścia	2016-2018	40	Finlandia
20	Happy Planet Index / Indeks Szczęścia Planety	2016	62	Kostaryka
21	World Giving Index / Światowy Indeks Dobroczynności (Szczodrości)	2018	112	Indonezja
22	Global Firepower Index / Indeks siły militarnej	2020	21	USA
23	Energy Transition Index ETI / Indeks transformacji energetyki	2020	69	Szwecja
24	Digital Economy and Society Index DESI / Indeks Gospodarki Cyfrowej i Społeczeństwa Cyfrowego	2020	23	Finlandia
25	Global Human Capital Index	2017	31	Norwegia
26	Global Childhood Index	2019	25	Singapur
27	Active Ageing Index EU 28	2014	27	Szwecja
28	Global Retirement Index	2018	26	Szwajcaria

Lp.	Nazwa Indeksu	Rok	Miejsce Polski	Lider rankingu
29	Global Peace Index / Indeks pokoju	2019	29	Islandia
30	Global Terrorism Index / Indeks terroryzmu	2019	106 (kolejność odwrócona)	Białoruś
31	Rule of Law Index	2019	27	Dania
32	Global Social Mobility Index	2020	30	Dania
33	Healthcare Acces Quality Index	2016	39	Islandia
34	Social Justice Index EU	2017	15	Dania
35	Legatum Prosperity Index	2019	36	Dania
36	Breast Cancer Index – EU 28	2018	22	Belgia
37	Future Proofing HealthCare – EU 28	2018	25	Szwecja
38	Indeks Seniorów	2015	32	Szwajcaria
39	EU 28 Social Justice Index/ Indeks sprawiedliwości społecznej Bertelsmanna – EU 28	2017	15	Dania
40	Global Talent Competitiveness Index	2020	44	Szwajcaria
41	Bertelsmann Transformation Index	2018	7 (UE)	Estonia
42	Economist: Inclusive Internet Index	2020	11	Szwecja
43	Index of Responsible Development: Polish Economic Institute / Polski Instytut Ekono- miczny: Indeks Odpowiedzialnego Rozwoju	2019	29	Szwajcaria